

Tilskudd ved produksjonssvikt

Gruppemøter jordbruk september 2023

Silje Lunden Gotehus, Anne Kari Birkeland, Kjellfrid Straume

Statsforvalteren i Agder

Formål med ordningen

Redusere økonomiske tap som

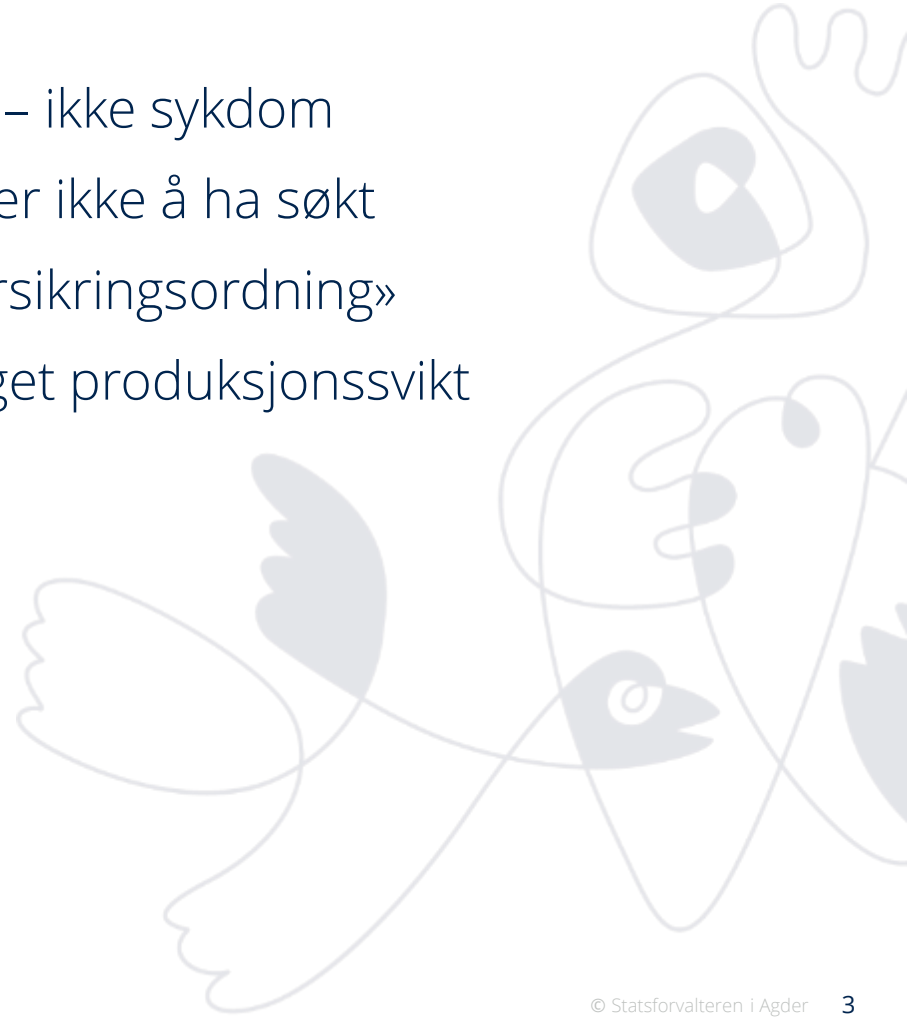
- oppstår ved produksjonssvikt
- er forårsaket av klimatiske forhold
- det ikke er mulig å sikre seg mot

Vilkår for tilskudd

- direkte klimaårsak – f.eks. tørke, mye nedbør, flom, frost – ikke sykdom
- oppfyller vilkår for produksjonstilskudd (PT) – men trenger ikke å ha søkt
- kan ikke få dekket tapet gjennom «allment tilgjengelig forsikringsordning»
- meldt til kommunen / dokumentert at det er klimabetinget produksjonssvikt

Regelverk – to forskrifter

- [Forskrift om tilskudd ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon \(FOR-2012-01-17-56\)](#)
- [Forskrift om satser for og beregning av tilskudd ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon \(sats- og beregningsforskriften\) \(FOR-2018-08-01-1215\)](#)
- Kommentarer til forskriftene i rundskriv 2022/65
  - [Kapittel 1: Forskrift om tilskudd ved produksjonssvikt](#)
  - [Kapittel 2: Sats- og beregningsforskriften](#)

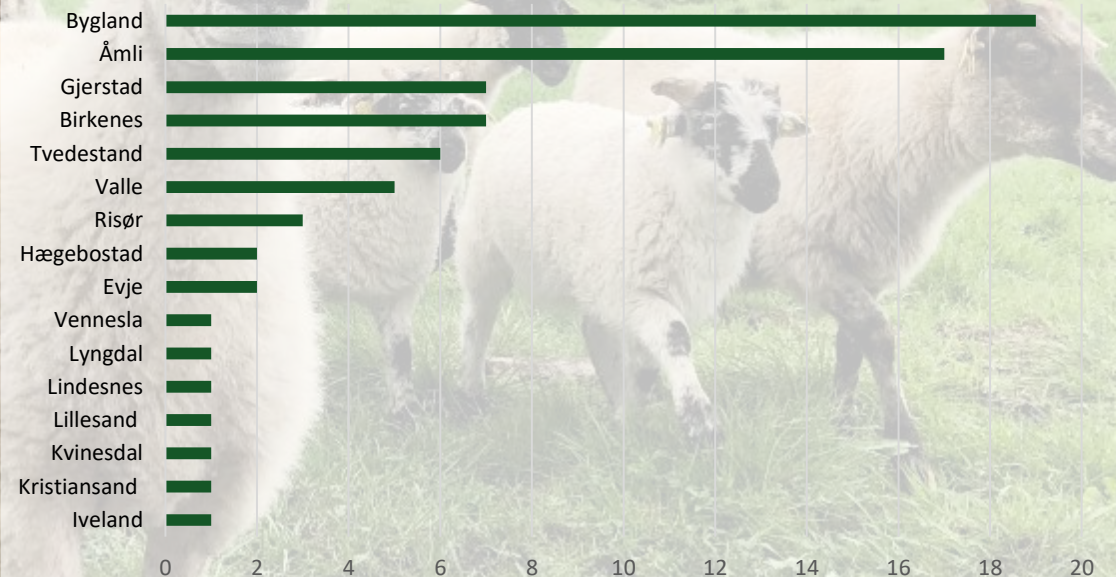
Avlingssviktsøknader i Agder 2018–2022

- 2018: Ca. 1050 søknader
- 2019: 14 søknader
- 2020: 10 søknader
- 2021: 15 søknader

Søknader i 2022

- 74 foretak søkte i Agder.
- Drøye 10 mill. kr ble utbetalt.
- 144 336 kr i gjennomsnitt/søker.
- Hovedsakelig vekstgruppe «grovfôr med husdyr».

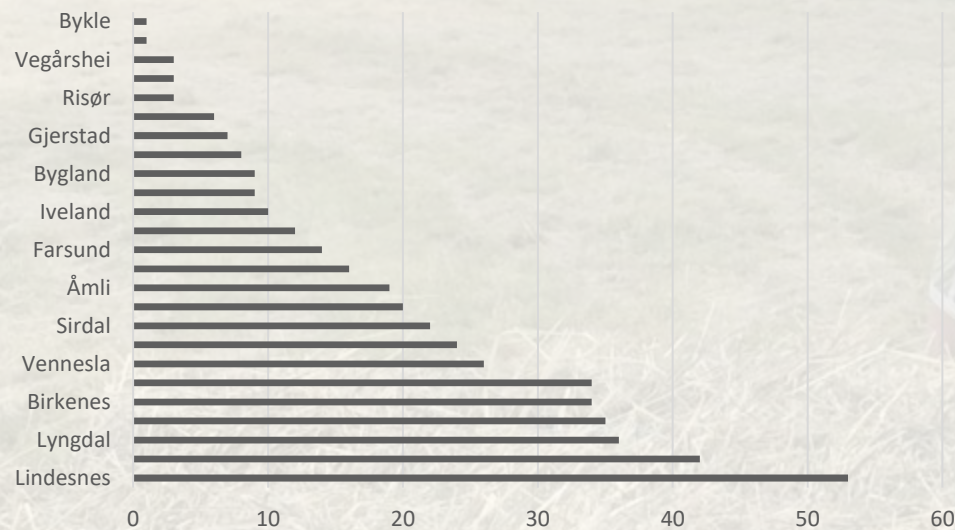
Fordeling mellom kommunene, 2022

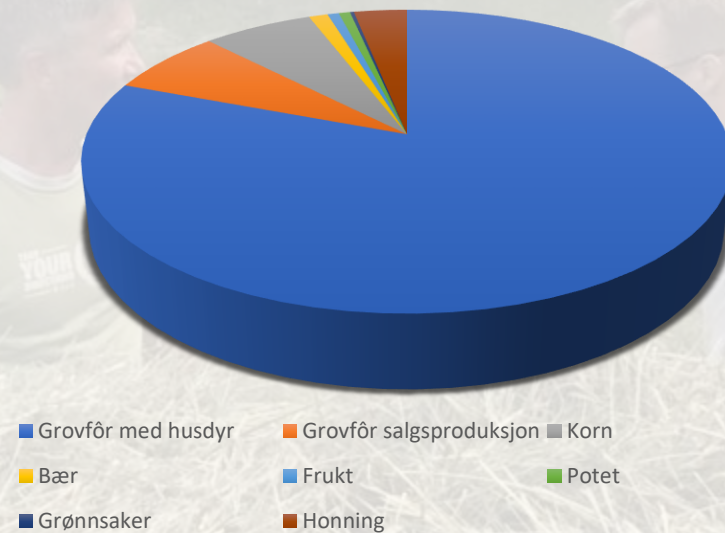
Status i Agder 05.09.23

- 447 meldinger om avlingssvikt, 05.09.23
- 361 i vekstgruppen «Grovfôr for foretak m/husdyr».
- 31 i vekstgruppen «Grovfôr, salgsproduksjon».
- 29 i vekstgruppen «korn».

Meldinger om avlingssvikt per 05.09.23 Antall

Fordeling på vekstgrupper

Beregning av tilskudd

- Forventa avling i skadeåret (kg eller FEm * areal)
- - 30 % egen risiko
- - avling i skadeåret
- = produksjonssvikt i skadeåret
- * klimaprocent av avlingssvikten
- = andel av produksjonssvikten som får tilskudd
- * satsen

Kommunen skal

- behandle meldinger om klimaskade i Agros
- gjennomføre stedlig kontroll hos minst 10 % av foretakene det er mottatt melding fra (50 % for honning)
- være med på oppmåling av grovfôrlager hos alle søkere med husdyr
  - etter avslutta slått og beiting / innsett av dyr
- presaksbehandle – kontrollere om søknadene
  - er fullstendig utfylt
  - stemmer med PT
- gi uttalelse med vurdering av skadeårsak
  - vurdere klimaprosent

Grovfôr med husdyr

Grovfôr med husdyr

- Avlingen beregnes i fôrenheter melk (FEm).
- Det er fastsatt normavling i FEm/dekar, for hver kommune.
  - Ikke lenger bare der driftssenteret er, men der arealet ligger – nytt i 2023.
- Innmarksbeite regnes ikke med.
- Dersom hele svikten i forhold til normavling skyldes klima, er klimaprosenten 100.
- Kommunen og Statsforvalteren anslår sammen korreksjonsfaktor/klimaprosent for normavling. Statsforvalteren regner denne om til klimaprosenten av avlingssvikten.

Erfaringer fra tidligere

2018

- Ekstrem tørke.
- Ca. 1000 søknader i Agder.
- Det skulle ikke justeres for dyrkingsforhold i områdene som var definert som «tørkerammet».
- Mange fikk større utbetaling enn de forventa.
- Noen fikk lite eller ingenting fordi de ligger godt over normen.

2022

- Tørke i indre og østre strøk.
- 74 søknader, de fleste grovfôr med husdyr.
- Vi justerte med klimaprosent for naturgitte forhold og ekstensiv drift.
- Vi fikk gode tilbakemeldinger – langt mer rettferdig enn i 2018.
- Vi kan fortsatt ikke justere for drift som gir høyere avling enn norm.

Normavling

[Sats- og beregningsforskriften § 14](#)

FEm per dekar.

Kommuner	Gr.	Fulldyrka eng	Overflate-dyrka eng	Andre grovfôr-vekster
Risør, Grimstad, Arendal, Tvedestrand, Lillesand, Kristiansand, Farsund, Flekkefjord, Lindesnes og Lyngdal	4	580	460	430
Gjerstad, Vegårshei, Froland, Birkenes, Åmli, Iveland, Evje og Hornnes, Bygland, Vennesla, Åseral, Hægebostad, Kvinesdal og Sirdal	3	540	430	430
Valle og Bykle	2	390	310	430

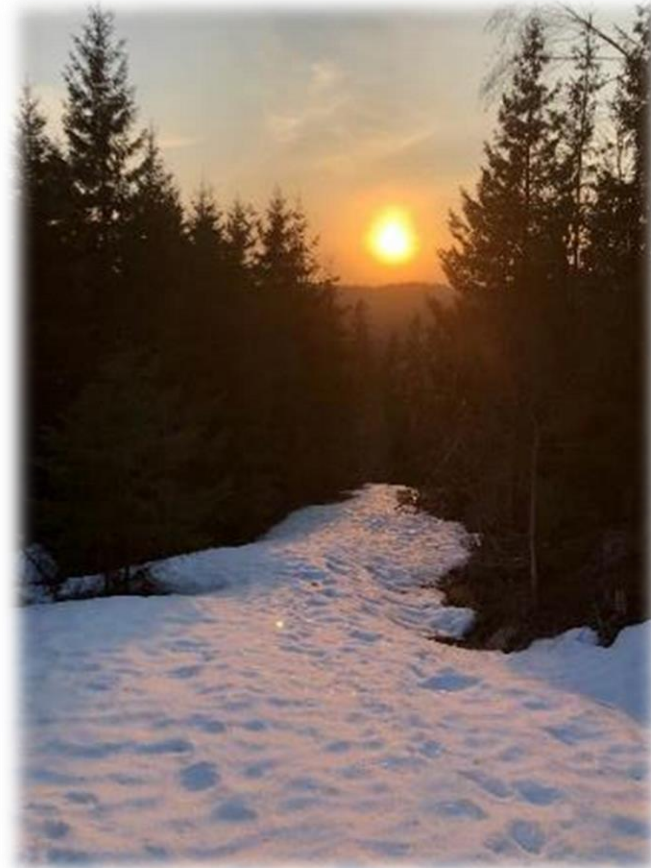
Normavling vs. forventet gjennomsnittsavling

Store ulikheter i forventet gjennomsnittsavling for foretak innad i kommunene gir skeivhet i utbetaling når normavlingen er den samme.

Reddal, Grimstad kommune, 23. mars

Birkedal, Grimstad kommune, 4. april

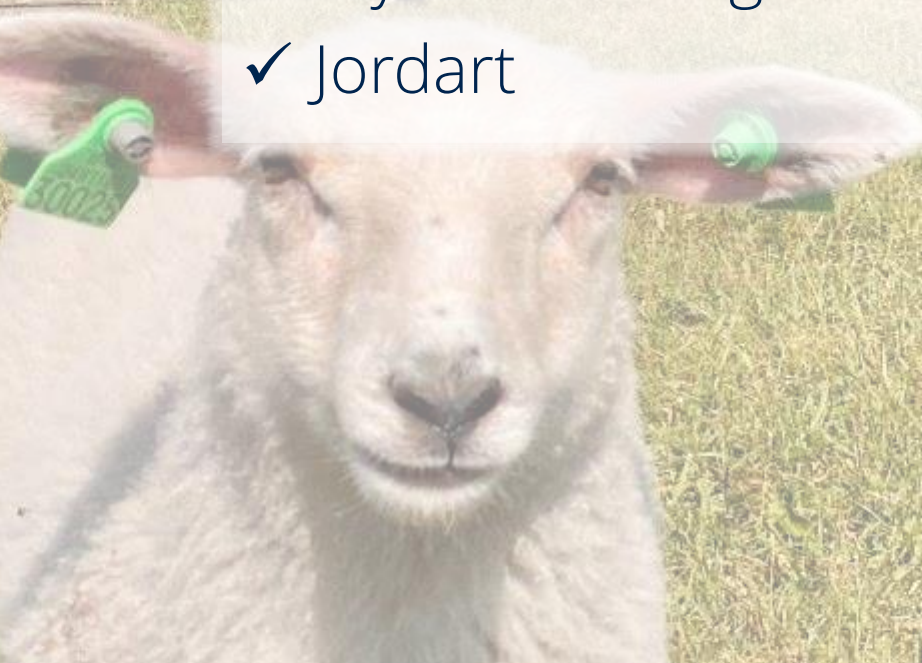
Justere med klimaprosent

Se rundskriv 2022/65 kapittel 1, § 2 Klimatiske forhold:

- anslå «den andel av avlingssvikt som skyldes klima i %»
- foreta en faglig vurdering av om hele produksjonssvikten skyldes klimaforholdene i vekstsesongen
- vurdere naturgitte forhold
- vurdere driftsform
- klimaprosenten skal reduseres på foretak som vanligvis ikke har et avlingsnivå tilsvarende den fastsatte normavlingen i kommunen.

Sjekkliste for klimaprosent

- ✓ Naturgitte forhold
- ✓ Høyde over havet
- ✓ Nordvendt
- ✓ Mye snø som gir sein vår
- ✓ Jordart

Sjekkliste for klimaprosent

- ✓ ekstensiv drift
- ✓ gjødsling i samsvar med norm
- ✓ pH – kalking
- ✓ engas omløpstid
- ✓ beiteslitasje på enga
- ✓ drenering (gjelder våte skadeår)
- ✓ tidspunkt for våronn og høsting
- ✓ art og sort tilpassa klimatiske forhold

Tips:

- Sjekk gjødslingsplan.
- Sjekk hva foretakets avling er i normalår (f.eks. antall rundballer per dekar på slått areal).

Beregning av avling i skadeåret (FEm)

Oppmålt grovfôrlager (på oppmålingsdato)
+ beregnet fôropptak av beiting og fôring med grovfôr fra dyrkaarealet
+ solgt/avhendet grovfôr av skadeårets avling
= skadeårets avling

Fôrenheter melk (FEm)

- Fôrenheter melk (FEm) er et mål på nettoenergien i fôret til drøvtyggere. 1 FEm tilsvarer verdien av 1 kg standard bygg til melkeproduksjon (tilsvarer 7,075 MJ)
- Næringsinnholdet i grovfôr påvirkes av slåttetidspunkt, grasarter, gjødsling m.m.
- For å regne ut FEm-innholdet i en rundball må vi vite:
  - Vekt
  - Tørrstoffinnhold
  - Fem/kg ts

Formel:

vekt (kg) x tørrstoffandel x energikonsentrasjon (FEm/kg ts)

Eksempel:

750 kg x 0,25 x 0,85 FEm/kg ts

= 159,375 FEm

≈ 160 FEm/rundball

Normer ved beregning av fôrlager og fôropptak

<i>Fôrverdi av fôrmidler på lager (kg fôr pr. FEm)</i>	
Høy	1,6
Grassurfôr i silo og «Andre grovfôrvekster»	5,2
Grassurfôr i rundballer	4,7
Høysilasje	2,0

<i>Normer for fôropptak på grovforareal i vekstsesongen</i>					
	<i>Melkekyr og ammekyr</i>	<i>Øvrige storfe</i>	<i>Søyer med lam</i>	<i>Øvrige Småfe</i>	<i>Hester</i>
Grovfôr, FEm/dag	7,5	3,5	3	1	4

Normer for fôropptak

Presisering i rundskriv:

- «Øvrige småfe» omfatter søyer uten lam, værere, fravendte lam på høstbeite og geit.
- «Ammeku» gjelder for ku med kalv.

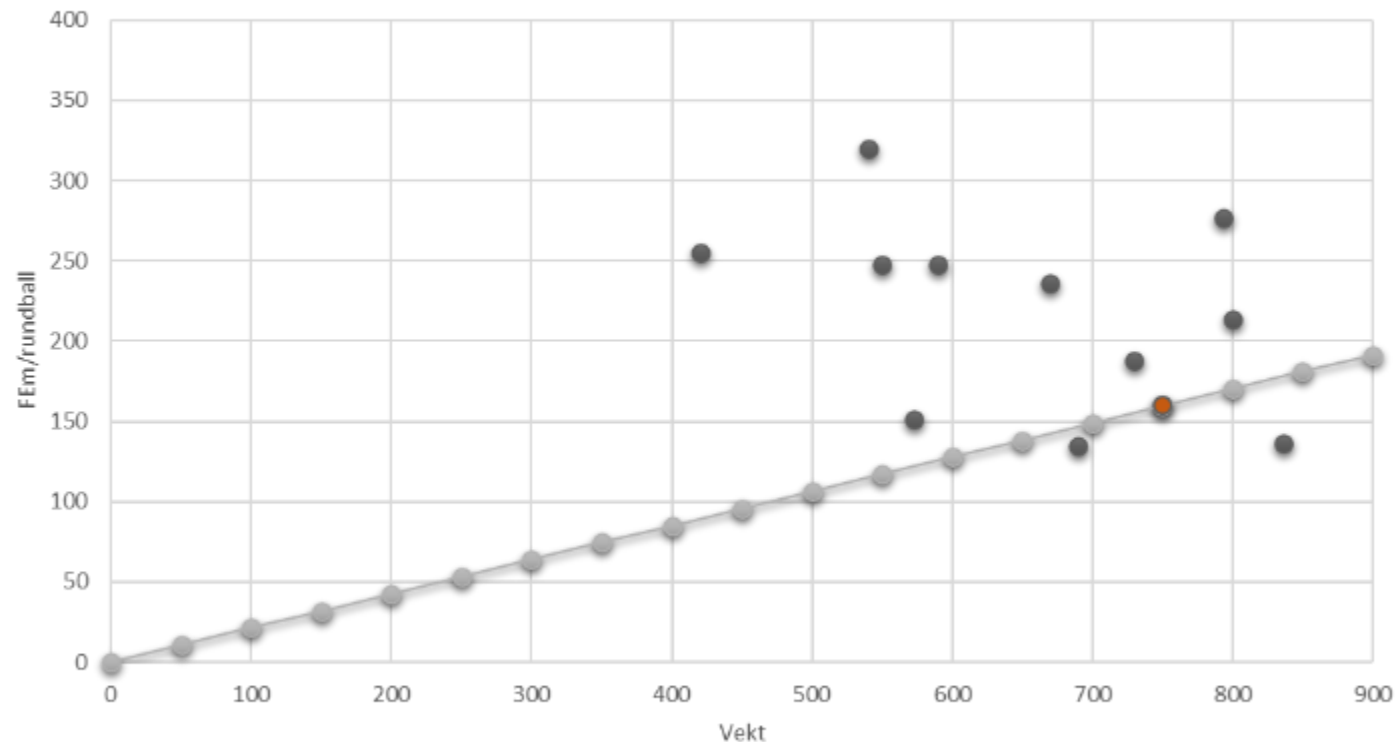
En rundball er en rundball ...

- Høyensilasje?
- Grassurfôr?
- Andre grovfôrvekster?

Ikke-lineært forhold mellom vekt og fôrverdi

Vekt og tørrstoffinnhold i rundballer

- Jo tørrere rundballene er, jo lettere blir de. Men det er ikke nødvendigvis færre FEm i de.
- I år vil mange antagelig ha høyt tørrstoffinnhold og lette rundballer i førsteslåtten pga. tørken, samt høyt innhold av fôrenheter/rundball.

Standard innhold av fôrenheter i en rundball

Se rundskrivet pkt. 2.5.3. Beregning er basert på Bioforsk-rapport 2014.

	Høyensilasje 50-80 % tørrstoff	Grassurfôr < 50 % tørrstoff	Andre grovfôrvekster
Kg fôr per FEm	2,0	4,7	5,2
Vekt rundball, kg	500	750	750
FEm per ball	250	160	144

Standard vekt per rundball ligger i fagsystemet. For å fravike dette må fôranalyser og vekt vise avvik på mer enn 15 % fra normen.

Fôring på beite

- Hvor kommer rundballene fra?
- Hvor har dyra beita?
- Dyrka mark, innmarksbeite, utmarksbeite?
- Hvor mange dyr?
- Hvor lenge var de på beite?
- Er det fôra med årets avling?

A close-up photograph of magnolia flowers in bloom. The flowers are white with pinkish-purple tints on the petals. They are set against a scenic background featuring a body of water, a forested shoreline, and a bright sun in a clear blue sky. The text 'Salgsproduksjoner' is overlaid on a white rectangular banner in the upper center of the image.

Salgsproduksjoner

Felles for salgsproduksjoner

- Beregnes ut fra foretakets egen gjennomsnittsavling i kg:
  - 5 av de siste 6 årene for vekster
  - 3 av de 4 siste årene for honning.
- Alle vekster i vekstgruppa regnes med.
- Dokumentert salg
  - Hovedbok med nødvendige underbilag.
  - Regnskapsutskrifter skal bekreftes av ekstern regnskapsfører, revisor eller kommunen.
  - Salget skal fremgå i mengde og beløp.
- Nye produsenter:

Skjønnsmessig fastsatt gjennomsnittsavling med utgangspunkt i avlingsnivået fra sammenlignbare foretak i området.

Svikt i honningproduksjon

Svikt i honningproduksjonen

Foto: Ole Magne Omdal

Se nettside:

[Tilskudd ved svikt i honningproduksjon
- Landbruksdirektoratet](#)

Søknaden behandles fortsatt i ELF.

Produksjonssvikt pga. klimatiske forhold som gir:

- redusert blomstring/lite nektar
- dårlig flyvær

Eksempler på svikt i honningproduksjon som ikke er tilskuddsberettiget:

- Produksjonssvikt som følge av sykdom og ikke forsvarlig drift
- Redusert produksjon på grunn av oppsplitting av bifolk
- Birøkt som drives med annet formål enn honningproduksjon (utstrakt dronningavl, pollinering, mv.)

Beregning av tilskudd

forventa produksjon i skadeåret (kg honning per bikube * antall bikuber)

- 30 % egen risiko

- produksjon i skadeåret

= produksjonssvikt i skadeåret

* klimaprosent av produksjonssvikten

= andel av produksjonssvikten som får tilskudd

* sats for honning

= tilskudd

Honningproduksjon	
	Sats, kr pr. kg
Honning	151,80

Dokumentasjon av honningmengde

Gjennomsnittsårene

Omsatt honningmengde for 3 av de siste 4 årene

- regnskap, utskrift fra hovedbok
- salgsbilag

NB: Salg av årets produksjon følger ikke kalenderåret.

Skadeåret

Omsatt honningmengde

- regnskap, utskrift fra hovedbok
- salgsbilag

+ Honning på lager av årets produksjon

- Honning på lager ved årets begynnelse

Vekstgruppe korn

Vekstgruppe korn, 2023

Forsommertørken 2023

- forventning om lavere avlinger av korn og gras
- tiltak for å få nok grovfôr

Særskilte regler for vekstsesongen 2023

De fastsatte tørketiltakene er avgrenset til å gjelde fylkene Innlandet, Oslo, Viken, Vestfold og Telemark, Agder og Rogaland.

Endringene gjelder:

- Høsting av korn som grovfôr
- Tilskuddsberegning ved høsting av avling fra vekst nummer to på kornarealer
- Høsting av grovfôr på arealer avsatt til økologisk grønngjødsling og fangvekster
- Presiseringer av ordinært gjeldende regelverk
- Uhøstet areal

[Presiseringer for tilskudd ved produksjonssvikt, produksjonstilskudd og regionale miljøtilskudd - søknadsåret 2023](#)

Veiledning for beregning av tilskudd:

- Det høstede eller beitede grovfôret regnes om til korn, som del av skadeårets avling for kornarealet.
  - Avlingen beregnes i FEm grovfôr.
  - 1 FEm = 1 kg korn
  - 1 standard rundball grønnfôr = 144 FEm
- [Hjelpeskjema](#)
  - for omregning av høsta kornareal til kg korn
  - for omregning av beita kornareal til kg korn

Tilskuddsberegning ved høsting av avling fra vekst nummer 2 på kornarealer

Eventuell avling foretaket får dersom det sår raigras eller annet egnet grønnfôr som vekst nummer 2 etter fôr høsting/beiting av umoden kornåker, eller konstatert totalsvikt og nedpløying av kornavling, skal ikke regnes inn som skadeårets avling.

Se eksempler i [rundskrivet](#).

Uhøsta areal

- Uhøsta areal skal oppgis i søknadsskjemaet.
- Normalt vil en ikke få tilskudd til uhøsta areal, men det er unntak dersom
  - det er ekstraordinære vanskelige innhøstingsforhold
  - avlingen anses å være tapt
  - høstekostnadene overstiger restverdi av avlingen
  - kommunen får melding og kan bekrefte forholdene
- Sparte høstekostnader skal trekkes fra tilskuddet.

Beregning av sparte høstekostnader

Innleide maskiner/arbeidshjelp

- kostnad per dekar for innleid tresking

Ved bruk av eget utstyr

- variable kostnader per dekar, (drivstoff, men ikke eget arbeid)

Beregningen korrigeres for egenrisikoen på 30 %.

the
end...

